

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งผลิตกำลังคนที่มีความสำคัญแหล่งหนึ่งผู้ผ่านการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยจะเป็นกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะไปสนองความต้องการและไปพัฒนาสังคมและประเทศ (ลินดา วงศานุพัทธ์, 2527 : 1) กำลังคนระดับบัณฑิตศึกษาหรือผู้สำเร็จการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาเป็นกำลังสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเป็นการผลิตกำลังคนระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง เพื่อให้มีความรู้ความชำนาญและเชี่ยวชาญเฉพาะทางมากขึ้น มีความสามารถในการวิเคราะห์วิจัยที่จะนำไปสู่การพัฒนาและบุกเบิกวิทยาการใหม่ ๆ ให้สามารถสนองตอบความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมและสามารถชี้นำสังคมไปสู่ทิศทางที่พึงประสงค์ได้ ตลอดจนสามารถนำความรู้ด้านวิชาการและวิชาชีพมาประยุกต์ปรับใช้เพื่อการพัฒนาตนเอง หน่วยงานและสังคมโดยส่วนรวมให้มีคุณค่ายิ่งขึ้น (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2538:3) รวมทั้งมุ่งเน้นที่จะพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้น เพื่อเป็นฐานสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถทางวิชาการตลอดจนการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีระดับสูงให้กับประเทศต่อไป (สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา, 2541 :1)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2511 เป็นคณะที่ 2 ของการก่อตั้งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีการแบ่งส่วนราชการออกเป็นสำนักเลขานุการคณะและภาควิชา 7 ภาควิชา คือ ภาควิชาการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว ภาควิชาพลศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา โรงเรียนสาธิตและหน่วยงานภายใน 1 หน่วยงาน คือ โรงเรียนอนุบาลสาธิต โดยมีภารกิจหลักดังนี้

1. ผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ในสาขาศึกษาศาสตร์ ให้บริการสอนวิชาทางการศึกษาแก่นักศึกษาคณะต่าง ๆ ในวิทยาเขตปัตตานีและจัดการเรียนการสอนในระดับอนุบาลและมัธยมศึกษา เพื่อสนับสนุนวิชาการเฉพาะสาขาศึกษาศาสตร์
2. ให้บริการทางด้านวิชาการแก่สังคม เพื่อการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นภาคใต้โดยความร่วมมือของรัฐและเอกชน

3. ค้นคว้าและวิจัยในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทางวิชาการและพัฒนาสังคมในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

4. ทำนุบำรุงทางด้านศิลปวัฒนธรรม

และนอกจากนี้แล้วยังได้เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2526 ในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2538 :1) จนกระทั่งในปัจจุบันนี้ทางคณะศึกษาศาสตร์ได้ทำการเปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษาจำนวน 9 สาขาวิชา ได้แก่ จิตวิทยาการศึกษา ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน การบริหารการศึกษา พลศึกษา การประถมศึกษา การปฐมวัยศึกษา การวัดผลและวิจัยการศึกษา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา วิทยาศาสตร์ศึกษา (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2541 : สารบัญ) มีการเปิดสอนระดับปริญญาโทภาคสมทบที่ วิทยาเขตปัตตานี 5 สาขาวิชา ได้แก่ จิตวิทยาการศึกษา ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน การบริหารการศึกษา การประถมศึกษา และเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ที่วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 สาขาวิชา ได้แก่ การบริหารการศึกษา การประถมศึกษาและศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2541ก : สารจากคณบดี) โดยการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามี 2 แผน คือ

แผน ก หลักสูตรแผนนี้กำหนดขึ้นเพื่อมุ่งผลิตนักวิชาการชั้นสูง เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัยโดยมีการทำวิทยานิพนธ์

แผน ข หลักสูตรแผนนี้กำหนดขึ้นเพื่อมุ่งผลิตนักวิชาการชั้นสูง ให้มีความรู้กว้างขวางในสาขาวิชาที่สามารถประยุกต์ในวิชาชีพได้แผนการศึกษานี้เน้นการศึกษารายวิชาโดยไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์

จากการที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ต้องเปิดทำการสอนทั้งในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับสภาพจริงให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งโลกได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วทุกด้านทั้งในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทำให้ประเทศของเราจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับการแข่งขันในประชาคมโลกมากยิ่งขึ้น (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2543 : 1) ซึ่งปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมุ่งให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติและสอดคล้องกับปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาและมาตรฐานทางวิชาการและวิชาชีพ เน้นการพัฒนานักวิชาการและนักวิชาชีพที่มีความรู้ความสามารถระดับสูงในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อให้สามารถบุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ได้อย่างอิสระ รวมทั้งมีความสามารถในการสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการได้อย่างต่อเนื่อง (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2543 : 71)

และเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้เป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ มีคุณภาพ และมาตรฐานสากลทัดเทียมกับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของโลกและส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นสถาบันฝ่ายผลิตได้ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตให้อยู่ในระดับมาตรฐาน เพียงพอต่อความต้องการของการพัฒนาประเทศและความต้องการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของประชาชนและเยาวชนของประเทศ ตลอดจนการสร้างและพัฒนาระบบการจัดการศึกษาให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องต่อการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษาดังกล่าวให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและเป็นระบบ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2543 : 79)

การผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพเป็นภารกิจที่เร่งด่วนที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องดำเนินการเพราะลักษณะสถาบันอุดมศึกษาที่เหมาะสมในอนาคตอย่างหนึ่ง คือ คุณภาพ (Quality) เนื่องจากสังคมบริโภคสิ่งที่มีคุณภาพมากขึ้น มีกลไกในการตรวจสอบคุณภาพมากขึ้น (ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2544 : 27) และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มุ่งผลิตบัณฑิตทั้งระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาให้มีความรู้ความสามารถและเป็นผู้นำทางวิชาการ มีจิตสำนึกในการเป็นพลเมือง ตีรับใช้สังคมและสร้างความเจริญก้าวหน้าให้สังคมและประเทศชาติ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2544 : 9)

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้เริ่มนำระบบประกันคุณภาพมาใช้ โดยได้กำหนดคุณภาพของมหาบัณฑิตเป็นดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพที่สำคัญ ในการประเมินคุณภาพของคณะศึกษาศาสตร์ การประเมินคุณภาพมหาบัณฑิตของคณะศึกษาศาสตร์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อการเป็นสารสนเทศ การตัดสินใจ และเป็นการค้นหาแนวทางการวางแผนและกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรหรือระบบการเรียนการสอนของคณะศึกษาศาสตร์ให้มีความรู้ตามทิศทางที่ต้องการทุกสาขาวิชาได้ปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพของคณะ คือ มีการปรับปรุงหลักสูตรอย่างน้อยทุก ๆ 5 ปี (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2542 : 8) และคุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่หลักสูตรต่าง ๆ ได้กำหนดเอาไว้ จะต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมหรือผู้ใช้ผลิต โดยมุ่งพัฒนาความรู้ความสามารถให้เต็มศักยภาพ มีทักษะเพียงพอ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีระเบียบวินัย และมีคุณธรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 2) โดยที่คุณลักษณะของมหาบัณฑิตถือเป็นปัจจัยสำคัญในการสะท้อนคุณภาพผลิตและแสดงให้เห็นมาตรฐานทางการศึกษาของสถาบัน หากได้ทราบผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมหาบัณฑิตแล้ว สามารถที่จะนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อพัฒนามหาบัณฑิตของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ให้มีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะที่เหมาะสมสอดคล้องกับ

หน่วยงานและสังคม โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีการจัดการศึกษา วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางในการเปลี่ยนแปลงในด้านการบริการนักศึกษาและการบริหารงานของคณะศึกษาศาสตร์อีกด้วย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา และด้วยสภามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในคราวประชุม ครั้งที่ 264 (5/2546) รับทราบในการกำหนดคุณลักษณะมหาบัณฑิตเป็น 3 คุณลักษณะ ได้แก่ คุณลักษณะพื้นฐาน คุณลักษณะทางสังคม คุณลักษณะทางวิชาการ / วิชาชีพ และอีกคุณลักษณะหนึ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะมีร่วมกับคุณลักษณะทั้ง 3 ด้านของมหาบัณฑิต คือ คุณลักษณะทางเชาว์อารมณ์ เพราะเชาว์อารมณ์มีความสำคัญในการใช้ชีวิต ไม่ว่าจะเป็นชีวิตการทำงาน ชีวิตส่วนตัว ชีวิตครอบครัวและสังคม บุคคลที่มีเชาว์อารมณ์ดีจะสามารถดำรงอยู่ในโลกการทำงาน ปัจจุบัน ได้คิดว่าคนที่มีแต่เพียงไอคิวสูงและ อีคิวต่ำ เชาว์อารมณ์จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อคนทำงานในปัจจุบัน และถือเป็นคุณลักษณะอีกด้านหนึ่งซึ่งควรมีในตัวของมหาบัณฑิต การกำหนดคุณลักษณะมหาบัณฑิตดังกล่าว ได้คำนึงถึง คุณลักษณะพื้นฐานในความเป็นท้องถิ่น มาประกอบการพิจารณากำหนดเป็นคุณลักษณะมหาบัณฑิตอีกด้วยและในการนี้คณะศึกษาศาสตร์ได้ดำเนินการจัดทำคุณลักษณะมหาบัณฑิตที่พึงประสงค์ไว้แล้ว แต่ยังไม่มีการประเมินผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ซึ่งการวัดผลประเมินผลเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นตัวชี้ให้เห็นข้อบกพร่อง จุดอ่อน จุดแข็งของระบบว่ามีอยู่ที่ไหนบ้าง การวัดผลประเมินผลที่ดีจึงเปรียบเสมือนคำติชมในเชิงสร้างสรรค์ที่ให้กับผู้สอน ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้มองเห็นร่วมกันว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นเป็นอย่างไร ปณิธานของมหาวิทยาลัยทุกแห่งต่างกำหนดอย่างสอดคล้องกันว่ามหาวิทยาลัยมีหน้าที่บุกเบิก แสวงหา ทำนุบำรุงและถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรมให้กับบัณฑิตของมหาวิทยาลัยให้เป็นผู้ที่เพียบพร้อมด้วยสติและปัญญา มีความรู้ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ที่จะออกไปประกอบอาชีพ หรือเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ด้านวิชาการขั้นสูง มีความประพฤติดี มีคุณธรรมและในขณะเดียวกันก็เป็นผู้ที่รู้จักตนเอง ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นี่คือนิสัยที่มหาวิทยาลัยต่างเพียรมุ่งที่จะมอบให้กับนิสิตนักศึกษา โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนและได้รับคำตอบจากผลการวัดและประเมินผล ดังนั้น การวัดผลประเมินผลจึงเป็นตัวชี้ให้เห็นปณิธานของมหาวิทยาลัยว่าได้รับการตอบสนองมากน้อยเพียงใด ผลผลิตของมหาวิทยาลัยมีลักษณะดังที่หวังไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด (อุทุมพร จามรมาน, 2530 :1) ซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมหาบัณฑิตจัดเป็นผลผลิตอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยในการผลิตบัณฑิตเข้าสู่ตลาดแรงงาน ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการประเมินผลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นอย่างยิ่งเพื่อเป็นการยืนยันถึงคุณภาพของมหาบัณฑิตอย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การพัฒนาบัณฑิตและทำให้ทราบว่า

ผลการประเมินคุณลักษณะของมหาดบัณฑิตอยู่ในระดับใด มีความน่าพึงพอใจมากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมหาดบัณฑิตต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องการประเมินผลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมหาดบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชามีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อประเมินผลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมหาดบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมหาดบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาในแต่ละคุณลักษณะ
3. เพื่อรวบรวมผลการเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมหาดบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ มีความสำคัญและประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. ทราบผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมหาดบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา
2. ทราบผลการเปรียบเทียบการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมหาดบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาในแต่ละคุณลักษณะ
3. นำผลที่ได้รับจากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนระดับ บัณฑิตศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานและสังคม
4. ได้ข้อมูลพื้นฐานประกอบการตัดสินใจและเป็นแนวทางในการวางแผนการปรับปรุงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมหาดบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์ให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการประเมินผลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ซึ่งมีเนื้อหาตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตในระดับบัณฑิตศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

- คุณลักษณะพื้นฐาน
- คุณลักษณะทางสังคม
- คุณลักษณะทางวิชาการ / วิชาชีพ
- คุณลักษณะทางเชาว์อารมณ์ (EQ)

2. ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บังคับบัญชาที่มีผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2541 - 2545 มีสถานที่ตั้งในเขต 3 จังหวัด ได้แก่ นราธิวาส ยะลาและปัตตานี

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ประเมินผลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2541-2545 ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาและมีสถานที่ตั้งในเขต 3 จังหวัด ได้แก่ นราธิวาส ยะลาและปัตตานี ในเรื่องต่อไปนี้ คือ คุณลักษณะพื้นฐาน คุณลักษณะทางสังคม คุณลักษณะทางวิชาการ / วิชาชีพ และคุณลักษณะทางเชาว์อารมณ์ (EQ)

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ได้ให้นิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องการประเมินผลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ดังนี้

การประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการพิจารณาตัดสินคุณลักษณะที่ต้องการประเมินต่อไป นี้ คือ คุณลักษณะพื้นฐาน คุณลักษณะทางสังคม คุณลักษณะทางวิชาการ / วิชาชีพ และคุณลักษณะทางเชาว์อารมณ์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง คุณสมบัติ / ลักษณะประจำตัวของมหาบัณฑิตที่คณะศึกษาศาสตร์อยากให้กระทำหรือแสดงออก

คุณลักษณะ หมายถึง สิ่งที่ชี้ให้เห็นลักษณะการกระทำหรือแสดงออกถึงพฤติกรรม
4 **คุณลักษณะ** คือ **คุณลักษณะพื้นฐาน** **คุณลักษณะทางสังคม** **คุณลักษณะทางวิชาการ/วิชาชีพ**
และ **คุณลักษณะทางเชาว์อารมณ์**

คุณลักษณะพื้นฐาน หมายถึง ลักษณะการกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมของ
มหาดบัณฑิตที่เกี่ยวกับความสามารถในการสนใจใฝ่รู้ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความ
กระตือรือร้น มีวิจารณ์ญาณ มีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเหตุมีผลในเชิงวิเคราะห์
และสังเคราะห์ มีทักษะในการใช้ภาษาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีการบริหารจัดการและ
การวางแผนอย่างเป็นระบบ มีความรู้ความสามารถทางด้านการวิจัยและการใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศในการค้นคว้าข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร

คุณลักษณะทางสังคม หมายถึง ลักษณะของมหาดบัณฑิตในการปรับตัวให้เข้ากับ
การเปลี่ยนแปลงในสังคมและสิ่งแวดล้อม มีบุคลิกภาพที่ดี มีวุฒิภาวะที่เหมาะสม รู้จักแก้ปัญหา
มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีวินัยในตนเอง ตรงต่อเวลา รู้จัก
บทบาทหน้าที่และเคารพสิทธิของผู้อื่น มีความเป็นพลเมืองดี ส่งเสริมการปกครองระบอบ
ประชาธิปไตย มีความเอื้อเฟื้อ เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และสามารถอยู่ร่วมกับ
ผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

คุณลักษณะทางวิชาการ/วิชาชีพ หมายถึง ลักษณะของมหาดบัณฑิตเฉพาะกลุ่ม
สาขาวิชาที่ต้องมีเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ โดยมีศักยภาพในการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่
มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีทักษะทางด้านวิชาชีพ มีวินัยในการทำงาน สามารถบูรณาการ
ความรู้ที่ได้จากการศึกษาด้วยตนเองหรือจากการค้นคว้าวิจัย และนำไปประยุกต์ในการพัฒนางาน
อาชีพของตนได้

คุณลักษณะทางเชาว์อารมณ์ หมายถึง ลักษณะของมหาดบัณฑิตที่มีความสามารถในการ
การตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น เพื่อการสร้างแรงจูงใจในตนเอง และบริหารจัดการ
อารมณ์ต่าง ๆ ได้

มหาดบัณฑิต หมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ระหว่างปีการศึกษา 2541 - 2545 และมีสถานที่
ทำงานตั้งอยู่ในเขต 3 จังหวัด คือ นราธิวาส ยะลาและปัตตานี

ผู้บังคับบัญชา หมายถึง ผู้บริหารระดับสูงสุดของหน่วยงานทางการศึกษาของรัฐซึ่ง
เป็นต้นสังกัดของมหาดบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
และอยู่ในเขต 3 จังหวัด คือ นราธิวาส ยะลาและปัตตานี หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ
หน้าที่แทนผู้บังคับบัญชา